

de växterna. Fiskarna däremot bryr sig inte så mycket om ljuset bara de får vila på natten (mörkt akvarie) och att det är ljus nog på dagen för att de skall finna mat. 8-12 timmars belysning per dygn är att rekommendera – längre belysningstid ”göder” algerna istället för växterna.

I ett akvarium bör man ha ett filter. Dessa finns av flera typer och i din affär kan du få tips på ett lämpligt sådant. Syrekrävande fiskar kan behöva en extra stark pump. Tänk på att det är ytvattnets rörelse som syresätter vattnet så bäst syresättning får man genom att rikta pumpens utblås mot vattenytan.

AKVARIEFISKARNAS ANPASSNING

När du bestämt dig för vilken typ av fiskar du vill ha och inhandlat dessa i din akvarieaffär, placeras de i en vattenfylld transportpåse. Transporten är mycket stressande för fisken och den kan få en sjukdom att bryta ut även på friska fiskar, så se till att den är kort, att vattentemperaturen i påsen bibehålls och att påsen förvaras mörkt under hela transporten.

Vid hemkomst, lägger du påsen i ditt akvarium under ca: 30 minuter. Öppna påsen, håll i lite av akvarievattnet. Vänta några minuter, håll i ytterligare lite akvarievatten, vänta några minuter o.s.v. När fiskpåsen är helt fylld flytta den till en hink och töm ur vattnet genom en håv så att fiskarna blir kvar i håven och förflytta dem omedelbart till akvariet. Ännu bättre är om man har fiskarna i ett speciellt karantänakvarium i ca. 14 dagar innan de flyttas till huvudakvariet.

Första dygnet efter flytten bör fiskarna inte matas. När fisken är ny ska du vara extra uppmärksam på om den börjar simma anorlunda. Titta även noga efter förändringar på fenor och kroppar. Ta i så fall kontakt med din zoo/akvariebutik och be om råd.

UTFODRING

När du matar tänk på att olika fiskarter är skapade för att äta olika slags foder. Att t.ex. ge animaliskt foder till herbivora

(växtätande) arter kan göra fisken sjuk och detta bör man tänka på när man köper fisk till sitt akvarium.

Det finns många olika typer av foder av hög kvalitet att välja mellan i akvarieaffärerna. Det är bara bra om man varierar mellan olika sorters foder som flingfoder, granulat, frysfoder, maltabletter (om du har bottenlevande fiskar) och levandefoder. En liten varning för röda mygglarver som kan orsaka allergier hos människor. Tänk också på att den vanligaste dödsorsaken för fiskar är att man matar för mycket. Mata aldrig mer än vad fiskarna äter upp inom tre minuter och max. 1-2 ggr per dag (de första 4-5 veckorna i ett nytt akvarium – bara varannan dag). Man bör mata dagligen och i samband med detta kontrollera fiskarnas hälsa (att de äter och rör sig normalt).

ÖVRIG LÖPANDE SKÖTSEL

Vattnet bör bytas regelbundet, men att byta 1/4 till 1/3 en gång i veckan är ofta lagom (om man har mycket växter och få fiskar kan man byta mindre). På detta sätt bibehålls vattenvärdena och det underlättar för nyinköpt fisk att anpassa sig. I samband med vattenbytena kan man med hjälp av en algskrapa ta bort de alger som satt sig på rutor och gulnade växtdelar klipps bort.

NÄR DU ÄR BORTREST

Fiskar klarar sig rätt länge utan foder, men om man är bortrest en längre tid (mer än 2 veckor) bör man använda en foderautomat (som man testat innan) eller låta de som vattnar blommorna i huset/lägenheten även mata fiskarna. I det senare fallet – lägg upp fodret i portioner så att inte fiskarna övermatas.

DJURÄGARENS ANSVAR

Glöm ej! att även om vi talar om fiskar, så är dessa också djur och förtjänar att behandlas med respekt. Enligt djurskyddslagen har djurägaren alltid ansvaret för att djuret sköts på rätt sätt, och skall därför informera sig om djurets skötsel och krav på miljö.

OM DU VILL LÄRA DIG MER

Du kan fråga Din Zoohandlare, som gärna svarar på Dina frågor. Dessutom finns det bra litteratur att köpa i zoohandeln. För lagstiftningen om djuret kan du läsa L80 (DFS 2005:8) hos Jordbruksverket (finns på deras hemsida, www.sjv.se). © Zoorf.

SKÖTSELRÅD FRÅN DIN ZOOHANDLARE

Sötvattens- akvariet

Text och foto: Kjell Fohrman

Det finns akvarier i olika storlekar och med olika design. Det finns 1 000-tals med fiskarter som är lämpliga i akvarier. Det finns växtakvarier och akvarier som är inredda med stenar och rötter. Kort sagt det finns akvarium för alla smaker och akvariet kan bli en mycket vacker och intressant prydnad i varje hem eller kontor. Ett akvarium innehåller dock levande djur och då ställs det också krav på den som har ett akvarium att det sköts på ett sätt så fiskarna får en så bra miljö som möjligt.

AKVARIET

Det är alltid enklare att sköta och få en bra biologisk balans i ett lite större akvarium (minst 100 liter). Akvariet skall placeras i lod på ett stabilt underlag och inte så att det utsätts för direkt solljus. Det bör också stå på ett lugnt ställe – en stressig miljö utanför akvariet resulterar ofta i stressade fiskar. Om akvariet inte står i en ram utan är ett s.k. helglasakvarium måste det placeras på ett elastiskt underlag (glas direkt mot en hård yta kan innebära att det spricker).

BAKGRUND

Täck utsidan av akvariets baksida med en akvarieplansch, folie etc. Det finns även naturtroga bakgrunder som man kan applicera inne i akvariet. En bakgrund (som inte är väldigt ljus) gör att fiskarna känner sig tryggare.

BOTTENMATERIAL

Bottenmaterialet består vanligen av sand eller grus som skall sköljas väl innan det läggs ned i akvariet. Vissa fiskar (t.ex.

Pangio och *Corydoras*) skall ha ett finkornigt (0,5-3mm) bottenmaterial, men har man inte denna typ av fiskar kan gruset vara något grövre. Ofta ger också ett något mörkare bottenmaterial en tryggare miljö för fiskarna. Skall man ha växter i akvariet skall bottenmaterialet minst vara 4-5 cm djupt – gärna lite mer i akvariets bakkant.

DEKORERING & AKVARIEVÄXTER

Som dekorationsmaterial kan man använda stenar och rötter som finns att köpa i din akvarieaffär.

Man bör redan från starten plantera en del snabbväxande arter (t.ex. *Ceratopteris*, *Egeria*, *Hygrophila*, *Ceratophyllum*). Du bör köpa större och högre plantor till akvariets bakre del och låga till den främre – tänk dock på att de växter som säljs av naturliga skäl inte är utväxta så skaffa info om artens storlek. Mer om olika växter kan Du läsa i Zoorfs broschyr om akvarieväxter.

VATTNET

Vattnet är akvariets viktigaste beståndsdel. På många ställen i Sverige har vattnet en mycket låg buffringsförmåga (mjukt vatten med 3 dKH eller lägre) och detta gör att vattnets pH-värde kan variera mycket, vilket inte är bra för de flesta fiskar. Om så är fallet bör man använda något preparat (be om råd i din affär) eller en inredning (t.ex. ett kalkhaltigt bottenmaterial) som motverkar detta.

När man lagt i sand och övrig inredning (ej växterna) fyller man upp akvariet till hälften med ljummet vatten och sedan planterar man växterna innan resten av vattnet fylls på. En termome-

ter installeras och om det behövs en termostatstyrd doppvärmare (de flesta fiskar vill ha 24-25°C). Man bör även använda ett vattenberedningspreparat för att skydda fiskarnas slemhinnor.

När du startat akvariet, låt det gå några få dagar innan de första fiskarna läggs i. Köp bara några få fiskar vid starten eftersom ett akvarium behöver minst en månad för att uppnå en stabil biologisk balans. Först därefter är det dags att börja köpa in övriga fiskar. Går det för snabbt riskerar man att få nitrit (NO₂) och då dör ofta fiskarna. Vill du påskynda uppstartsprocessen något så kan man hålla i en speciell bakteriekultur som man kan köpa i akvarieaffärer. Kontrollera även vattenvärdena (främst pH och dKH) i samband med fiskinköpet, eftersom olika fiskarter kräva olika vattenvärden. Din zoohandlare kan hjälpa dig med detta, samt ge råd om hur vattenvärdena kan justeras. Rent allmänt kan man också säga att det oftare är lättare att få en bra biologisk balans i ett större akvarium än i ett litet.

Det är viktigt att du innan köpet skaffar dig information om vilka arter som kan vara lämpliga i det akvarie man har. Alla arter har ett behov av ett visst utrymme och en viss inredning beroende av artens storlek och beteende. För en art kan det räcka med ett 25 liters akvarium, medan det för en annan är för litet med ett 1 000-liters. Tänk på att alla fiskar i en affär är yngel och det lilla ynglet i affären blir kanske 1 meter som vuxen. Information om resp. arts behov kan du få i din affär, i böcker eller på internet.

BELYSNING & FILTRERING

Ljuset är livsnödvändigt för växterna. Olika växter kräver olika styrka på belysningen och man bör undvika de mest ljuskrävan